

Αρμένιοι στην Προκυμαία της Σμύρνης

Αν και οι Αρμένιοι το 1922 αντιπροσώπευαν μόλις το 5% του συνολικού πληθυσμού της Σμύρνης (περίπου 15.000 σε σύνολο 300.000), ανάμεσά τους υπήρχε μεγάλος αριθμός πλούσιων εμπόρων. Αναγνωρίζοντας την αξία της νέας προκυμαίας που ολοκληρώθηκε το 1875, οι εύποροι Αρμένιοι επένδυσαν από νωρίς σ' αυτήν, αγοράζοντας οικόπεδα και κτίζοντας κατοικίες και κτίρια για εμπορική χρήση.

Το 1889, από τις 102 κατοικίες στο οικιστικό τμήμα της προκυμαίας της Σμύρνης, 15 ανήκαν σε Αρμένιους, ο δε αριθμός τους αυξήθηκε σε 16 ως το 1914. Αντίστοιχα, για το σύνολο των κτηρίων της προκυμαίας, το 1889 ανήκαν σε Αρμένιους 30 από τα 204 οικόπεδα, για να μειωθούν ανεπαίσθητα σε 27 το 1914. Δηλαδή το ποσοστό αρμενικών ιδιοκτησιών στην προκυμαία ανερχόταν σε 15%, πολύ παραπάνω από το μερίδιό τους στον πληθυσμό της Σμύρνης.

Μάλιστα, μερικά από τα μεγαλύτερα και ομορφότερα κτίρια στην προκυμαία ανήκαν σε Αρμένιους, όπως τα δύο μέγαρα Spartali, το συγκρότημα κατοικιών Baliosian, το πρώην χρηματιστήριο και αργότερα ξενοδοχείο Arapian, η εντυπωσιακή έδρα της Oriental Carpet, η τεράστια αποθήκη Baliozian & Essayan, το χάνι Maxoudian κ.ά.

Η συμμετοχή επίσης των Αρμενίων στις οικονομικές δραστηριότητες που λάμβαναν χώρα στο λιμάνι ήταν μεγάλη, όπως αποδεικνύεται από τους 6 Αρμενίους προέδρους του Εμπορικού Επιμελητηρίου της Σμύρνης, σε σύνολο 12 μεταξύ 1885-1922.

Η αρμενική παρουσία στη Σμύρνη έλαβε τέλος τον Σεπτέμβριο του 1922 με την καταστροφή της πόλης από τη μεγάλη φωτιά που ξεκίνησε στην αρμενική συνοικία και την επακόλουθη έξοδο του χριστιανικού πληθυσμού.